

Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken

aan Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Postbus 20301
2500EH Den Haag

contactpersoon

doorkiesnummer

datum 23 november 2022

ons kenmerk

uw kenmerk

bijlage(n)

onderwerp

1

Advies over Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen

Geachte

Op 8 november 2022 hebt u de Adviesraad Migratie (ACVZ, hierna: de adviesraad) gevraagd advies uit te brengen over het wetsvoorstel voor het toedelen van een wettelijke taak aan gemeenten om opvangvoorzieningen voor asielzoekers mogelijk te maken en wijziging van de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers ('Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen'). Met het bijgevoegde advies voldoet de adviesraad aan dat verzoek.

De adviesraad heeft de afgelopen jaren meermaals geadviseerd over de inrichting van een duurzaam, en flexibel asielstelsel. De doelstellingen en uitgangspunten van het wetsvoorstel komen in de kern overeen met die uit onze adviezen.

De adviesraad doet de volgende voorstellen in het advies:

- de ramings- en verdeelcyclus anders te faseren waardoor er meer tijd aan gemeenten wordt geboden om opvangplaatsen te realiseren
- de daadwerkelijke kosten te vergoeden die gemeenten maken voor het beschikbaar stellen van opvangvoorzieningen
- de meerjarige stabiele financiering van uitvoeringsorganisaties te realiseren
- de verstrekking van specifieke uitkeringen te vereenvoudigen
- te verduidelijken wanneer nog wel en wanneer niet langer sprake is van doelmatige exploitatie in relatie tot het aantal opvangplekken op een locatie
- de taakverdeling tussen het COA en gemeenten te verduidelijken zodat gewaarborgd is dat aan de materiële voorwaarden van de Opvangrichtlijn wordt voldaan
- het toezicht niet automatisch na vier jaar over te dragen aan Gedeputeerde Staten

Postadres

Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

www.acvz.org

Twitter: @ACVZ_advies

Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken

De adviesraad is graag bereid om met u over het advies nader van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter,

Secretaris,

Advies over Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen

Wetsadvies

1. Inleiding

Op 8 november 2022 heeft de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (hierna: de staatssecretaris) de Adviesraad Migratie (ACVZ, hierna: de adviesraad) gevraagd advies uit te brengen over het wetsvoorstel voor het toedelen van een wettelijke taak aan gemeenten om opvangvoorzieningen voor asielzoekers mogelijk te maken en wijziging van de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers ('Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen'). Met dit advies voldoet de adviesraad aan dat verzoek.

2. Eerdere adviezen van de adviesraad

De adviesraad heeft de afgelopen jaren meermaals geadviseerd over de inrichting van een duurzaam en flexibel asielstelsel.¹ In die adviezen benadrukten we dat het opvangen van asielzoekers een juridische verplichting en een maatschappelijke opgave is, waarin het Rijk, uitvoeringsorganisaties als het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), provincies, gemeenten en maatschappelijke organisaties samen moeten optrekken. We constateerden dat de semipermanente crisisaanpak ten koste gaat van de kwaliteit van de opvang, asielzoekers en statushouders een valse start bezorgt en het maatschappelijk en politiek draagvlak voor de opvang voortdurend onder druk zet. We adviseerden om gemeenten wettelijk te verplichten opvangplaatsen voor alle asielzoekers ter beschikking te stellen, de IND en het COA meerjarig stabiel te financieren en gemeenten maximale ruimte te geven om samen met andere gemeenten in de regio opvangvoorzieningen te realiseren die fysiek en sociaal zijn ingebed in de lokale samenleving.

3. Inhoud wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel betreft spoedwetgeving. Veel bepalingen van het voorstel moeten nog worden uitgewerkt en de uitvoerings- en financiële gevolgen worden gedurende de ingekorte consultatietermijn uitgevoerd. De adviesraad is voornemens om in een later stadium over de nadere uitwerking van het voorstel in lagere regelgeving te adviseren.

Doel

In de huidige situatie is het COA afhankelijk van vrijwillige medewerking van gemeenten om opvang voor asielzoekers mogelijk te maken en zijn opvangvoorzieningen niet evenredig over gemeenten verdeeld. Met dit wetsvoorstel krijgen gemeenten een expliciete wettelijke taak om het opvangen van asielzoekers door het COA in gemeenten mogelijk te maken en wordt beoogd

---

¹ [Advies: Pieken en dalen | Publicatie | Adviesraad Migratie](#), [Notitie: 'Oproep tot een duurzaam migratiebeleid' | Publicatie | Adviesraad Migratie](#), [Er is geen migratiecrisis in Nederland, maar \(weer\) een opvangcrisis | Nieuwsbericht | Adviesraad Migratie](#), [Asielopvang uit de crisis | Publicatie | Adviesraad Migratie](#).

opvangvoorzieningen evenwichtiger over gemeenten te verdelen. Zo moet een duurzaam en stabiel opvangstelsel vorm krijgen, waarmee crisisnoodopvang zo veel mogelijk kan worden voorkomen.

Uitgangspunten

Solidariteit

Het wetsvoorstel onderstreept dat gemeenten medeverantwoordelijk zijn voor de internationale en Europeesrechtelijke verplichting om asielzoekers en vluchtelingen op te vangen. Gemeenten worden door middel van dit voorstel in staat gesteld in eerste instantie in goed overleg met het Rijk, provincies, andere gemeenten en het COA gezamenlijk invulling te geven aan die gedeelde verantwoordelijkheid en duurzaam voldoende opvangplaatsen te realiseren zodat Nederland te allen tijde in staat is asielzoekers op te vangen.

Evenwichtige spreiding

Op grond van het wetsvoorstel rust op alle gemeenten een verplichting mee te werken aan het opvangen van asielzoekers. Maar niet van alle gemeenten wordt tegelijkertijd een bijdrage verwacht. De wettelijke verplichting wordt ingevuld door een taak voor *bepaalde* gemeenten om een vastgesteld aantal opvangplaatsen mogelijk te maken. Het totaal aantal benodigde opvangplaatsen wordt, conform de systematiek die eerder in het kader van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen is overeengekomen, vertaald in een *bindende* provinciale asielopgave. Daarna wordt die opgave per provincie vertaald naar een *indicatieve* verdeling naar het benodigde aantal opvangplaatsen per gemeente. Vervolgens belegt de minister van Justitie en Veiligheid (hierna: de minister) de provinciale opgave via een 'verdeelbesluit' bij *bepaalde* gemeenten in de betreffende provincie. Omdat de asielopvang evenredig over de provincies wordt verdeeld, wordt deze ook evenwichtiger over het land verspreid.

Zoveel mogelijk vrijwillig, desnoods gedwongen

De inzet van het voorstel is dat gemeenten zoveel mogelijk vrijwillig duurzame opvangplaatsen ter beschikking stellen. Om dat te bevorderen biedt het kabinet een reële compensatie van de extra kosten voor gemeenten en krijgen zij op aanvraag een specifieke uitkering voor elke duurzame opvangplaats die zij ter beschikking stellen. Ook provincies krijgen een financiële uitkering toegekend, mits binnen de twee jaar van de ramings- en verdeelcyclus (zie hierna) 75% van het minimaal vereiste aantal opvangplaatsen in de provincie is overschreden. Op deze wijze worden gemeenten en provincies extra gestimuleerd samen vrijwillig duurzame opvangplaatsen ter beschikking te stellen. Het idee van de tweejaarlijkse ramings- en verdeelcyclus is dat bij iedere volgende tranche meer duurzame opvangplekken beschikbaar zijn die op de totaal te verdelen opvangplaatsen in mindering kunnen worden gebracht. De inzet is dat zo steeds meer opvangplaatsen voortkomen uit een vrijwillig ter beschikking gestelde duurzame vaste voorraad en minder opvangplaatsen tot stand hoeven te komen via toebedeling op grond van deze wet.

Voor het geval de provincie en gemeenten er niet in slagen tijdig vrijwillig het benodigde aantal opvangplaatsen ter beschikking te stellen, geldt als stok achter de deur dat de minister bepaalde gemeenten in de provincie kan verplichten die opvangplaatsen (alsnog) te realiseren.

Voorkomen crisisnoodopvang

Als het aandeel duurzame opvangplaatsen na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel in de loop van de tijd inderdaad toeneemt, zal het aandeel crisisnoodopvangplaatsen afnemen. Om de inzet van crisisnoodopvang in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen, wordt niet alleen uitgegaan van een stabiele vaste voorraad aan opvangplaatsen bij het COA die standaard aangehouden wordt, maar wordt ook standaard een percentage reservecapaciteit op elke opvanglocatie aangehouden. Opvangvoorzieningen kunnen ten slotte ook flexibel worden ingericht, zodat ze bij fluctuaties in instroom en bezetting ook kunnen worden gebruikt om tijdelijk andere aandachtsgroepen te huisvesten. Daarom voorziet het voorstel in de mogelijkheid dat een opvangvoorziening door of onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) wordt geëxploiteerd.

De doelstellingen en uitgangspunten van het wetsvoorstel komen in de kern overeen met die in onze eerdergenoemde adviezen. De adviesraad is in beginsel positief over in ieder geval de volgende elementen van het voorstel:

- Introductie van een wettelijke verplichting voor gemeenten om opvangvoorzieningen beschikbaar te stellen
- Aan gemeenten de keuze te laten of ze de bij hen belegde taakstelling realiseren door middel van een of meerdere opvangvoorzieningen
- De nadrukkelijke mogelijkheid om flexibele opvangvoorzieningen te organiseren, waar niet alleen asielzoekers worden opgevangen, maar ook andere aandachtsgroepen tijdelijk kunnen worden gehuisvest
- De mogelijkheid een opvangvoorziening ook door of onder verantwoordelijkheid van het college te laten exploiteren.

Keuze voor variant 2b

Eerder heeft het kabinet drie mogelijke varianten geschetst waarop een wettelijke opvangtaak bij gemeenten zou kunnen worden neergelegd:

- 1) Het beleggen van een wettelijke taak bij iedere gemeente
- 2a) Het beleggen van de taak bij enkele gemeenten op basis van een verdeelbesluit, te nemen door Gedeputeerde Staten
- 2b) Het beleggen van de taak bij enkele gemeenten op basis van een verdeelbesluit, te nemen door het Rijk.

De voorstellen in onze eerdere adviezen komen overeen met variant 1. Het kabinet kiest voor variant 2b. De motivering voor die keuze lijkt vooral praktisch ingegeven, omdat die variant in lijn is met de Uitvoeringsagenda Flexibilisering

Asielketen en het beste aansluit bij de huidige praktijk. Het argument dat deze variant uitgaat van samenwerking van gemeenten om opvangvoorzieningen mogelijk te maken geldt ook voor de andere twee varianten. Dat met het oog op een duurzame dienstverlening vanuit de migratieketen naar een zekere clustering van opvangvoorzieningen wordt gestreefd, ligt voor de hand. De keuze voor de minister als bevoegd bestuursorgaan om het landelijke verdeelbesluit te nemen is overtuigend gemotiveerd.

Tweejaarlijkse ramings- en verdeelcyclus

De voorgestelde tweejaarlijkse ramings- en verdeelcyclus kent de volgende fasering voor het organiseren van opvangvoorzieningen:

4. Beoordeling van het voorstel

Mogelijkheid om opvangbehoefte na 1 februari van het kalenderjaar te publiceren en overige termijnen van de ramings- en verdeelcyclus daaraan te koppelen

In artikel 2, eerste lid van de wet is bepaald dat de minister eens in de twee jaren voor 1 februari van het kalenderjaar bekend maakt aan hoeveel opvangplaatsen voor asielzoekers in de daaropvolgende twee jaren naar verwachting behoefte zal zijn. Hiermee is het startpunt van de tweejaarlijkse ramings- en verdeelcyclus wettelijk vastgelegd. De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij hoopt dat deze wet op 1 februari 2023 in werking kan treden. Het is echter niet ondenkbaar dat de wet later in werking treedt. De situatie in de asielopvang is al langere tijd precair en het is niet aannemelijk dat de opvangcrisis op korte termijn voorbij is. Daarom is het van belang te voorkomen dat een jaar wordt verloren als de wet na 1 februari 2023 in werking treedt. Dit kan door in de wet een bepaling op te nemen die de mogelijkheid biedt de opvangbehoefte in het kader van de eerste ramings- en verdeelcyclus te publiceren ná 1 februari van het kalenderjaar waarin de wet in werking is getreden en de overige termijnen daaraan te koppelen. Op die manier wordt voorkomen dat bij inwerkingtreding van de wet na 1 februari 2023 gewacht moet worden met publicatie van de opvangbehoefte tot ten minste januari 2024 en de overige termijnen niet naar voren kunnen worden gehaald.

Minder tijd nemen aan voorkant ramings- en verdeelcyclus, meer aan achterkant

Tussen publicatie van de provinciale taakstelling (vóór 1 mei), het indienen van het verslag van de Commissaris van de Koning (vóór 1 juli) en het vaststellen van het verdeelbesluit door de staatssecretaris (vóór 1 september) zit telkens twee maanden. Tussen publicatie van de opvangbehoefte (vóór 1 februari) en publicatie van de provinciale taakstelling (vóór 1 mei) zit drie maanden. De informatie die in die drie maanden moet worden vergaard is 1) de reeds aanwezige opvangcapaciteit en 2) de opvangcapaciteit die binnen een jaar beschikbaar komt. Beide worden van de opvangbehoefte afgetrokken om de provinciale taakstelling te bepalen. De al in gebruik zijnde opvangcapaciteit is op het moment waarop de opvangbehoefte wordt gepubliceerd al bekend. De opvangcapaciteit die binnen een jaar beschikbaar komt, ligt niet vast in de tijd, omdat gemeenten op ieder moment opvangvoorzieningen aan het COA kunnen aanbieden. Het lijkt niet noodzakelijk voor het vergaren van deze informatie drie maanden uit te trekken. Gelet hierop roepen we op de mogelijkheid te onderzoeken om het bepalen van de opvangbehoefte (stap 1) en het publiceren van de provinciale (en de indicatieve gemeentelijke) taakstelling (stap 2) in elkaar te schuiven. Daarmee zou de algehele fasering met drie maanden kunnen worden ingekort. Een meer voor de hand liggende optie is echter om die drie maanden toe te voegen aan de laatste fase. Dat is de fase waarin gemeenten de taakstelling moeten gaan uitvoeren door daadwerkelijk opvangplaatsen ter beschikking te stellen. Voor die stap wordt in beginsel zes maanden uitgetrokken. Het is de vraag hoe realistisch die termijn is, gelet op het feit dat – zoals in de memorie van toelichting wordt vermeld – voor de komst van een opvangvoorziening verschillende besluiten noodzakelijk kunnen zijn, zoals vergunningverlening door het college of wijziging van het bestemmingsplan door de raad. Ook kan de ruimtelijke inpassing van een opvangvoorziening raken aan vastgestelde provinciale kaders voor ruimtelijke ordening en natuurbescherming. Deze procedures moeten in beginsel in die termijn van zes maanden worden afgerond, inclusief de afhandeling van bezwaren en beroepen. Weliswaar bestaat de mogelijkheid aan de toezichthouder te melden dat de opvangvoorziening niet tijdig ter beschikking kan worden gesteld, maar met het oog op de noodzakelijke voortgang van de verdeelcyclus is het ongewenst dat dat eerder regel dan uitzondering wordt. Overheveling van de drie maanden die nu tussen fase 1 en 2 zijn voorzien naar deze laatste fase zou het risico daarop kunnen verminderen. We wijzen er in dit verband wel op dat een (veel) langere verlenging van de laatste fase ertoe kan leiden dat het eventuele toezichtproces nog niet is afgerond als de nieuwe opvangbehoefte moet worden gepubliceerd, wat gevolgen voor de taakstelling heeft.

Vergoeding van daadwerkelijke kosten voor gemeenten

Het voorstel voorziet in een 'reële compensatie van de extra kosten voor gemeenten voor het mogelijk maken van de opvangvoorzieningen' en een extra financiële verstrekking als de gemeente binnen een bepaalde tijdspanne het toegewezen aantal opvangplaatsen overschrijdt. Nog afgezien van de principiële vraag die opgeworpen kan worden over het verstrekken van bonussen voor het

(voortvarend) uitvoeren van een publiekrechtelijke taak, staat het bieden van extra financiële verstrekkingen feitelijk ook op gespannen voet met het uitgangspunt om door middel van een wettelijke taakstelling tot een evenredige verdeling van de opgave te komen. Het voorstel hinkt wat dit betreft op twee gedachten.

In het advies '*Asielopvang uit de crisis*' constateerden we dat in de huidige crisismodus vaak onduidelijkheid bestaat over de vraag wie wanneer welke kosten draagt. Die onduidelijkheid over de financiële vergoeding ondermijnt mede het draagvlak voor het opvangen van asielzoekers. Alleen als het beschikbaar stellen van opvangvoorzieningen structureel toereikend wordt gefinancierd, kan het opvangen van asielzoekers met voldoende uitvoeringskracht en lokaal bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak duurzaam worden uitgevoerd.

De huidige bepaling dat gemeenten een reële compensatie ontvangen voor de extra kosten die zij maken voor het beschikbaar stellen van opvangvoorzieningen laat ruimte voor interpretatie, omdat niet duidelijk is hoe deze compensatie zich verhoudt tot de werkelijk gemaakte kosten. Loyale medewerking van alle betrokken partijen is een randvoorwaarde voor het slagen van dit voorstel. Onduidelijkheid over de financiering kan de bereidheid van gemeenten aantasten om bij te dragen aan de opgave.

Op grond van het vorenstaande achten wij het verstandiger dat het Rijk de redelijkerwijs te maken daadwerkelijke kosten vergoedt die gemeenten maken voor het beschikbaar stellen van opvangvoorzieningen, in plaats van te proberen om gemeenten met een bonus te verleiden om meer dan het aantal vastgestelde opvangplaatsen te leveren.

Geen aandacht voor meerjarige stabiele financiering uitvoeringsorganisaties

Duidelijkheid over en stabiliteit in de financiering is niet alleen van belang voor gemeenten, maar ook voor de uitvoeringsorganisaties in de migratieketen, zoals het COA en de IND. Eerder hebben we benadrukt dat een meerjarige en bovenal stabiele en toereikende financiering van deze organisaties essentieel is om de voortdurende cyclus van op- en afschalen van opvang- en beslis capaciteit te kunnen doorbreken.² Enige aandacht voor die notie ontbreekt in de memorie van toelichting.

Twee mogelijkheden voor financiële verstrekking aan gemeenten, of één mogelijkheid voor gemeenten en één voor provincies?

De gemeente kan voor iedere opvangplaats waarmee het (bij algemene maatregel van bestuur) bepaalde aantal opvangplaatsen binnen een bepaalde periode wordt overschreden een verzoek voor een specifieke uitkering indienen bij de staatssecretaris. Ook nadat het verdeelbesluit is vastgesteld kan een verzoek om een specifieke uitkering worden gedaan. Omdat de opvangplaatsen in dat geval niet konden worden betrokken bij het bepalen van de provinciale opvangopgave is de uitkering dan lager. Voor opvangplaatsen waarvoor geen specifieke uitkering is verstrekt kan na afloop van de tweejarige planningscyclus op grond van de wet

² [Asielopvang uit de crisis | Publicatie | Adviesraad Migratie.](#)

een financiële uitkering worden toegekend aan de provincie en gemeenten, voor iedere opvangplaats waarmee 75% van de provinciale opgave aan opvangplaatsen is overschreden. Deze uitkering wordt verdeeld tussen de provincie en, naar rato van het aantal geboden plaatsen, de gemeenten die opvangplaatsen hebben geboden. Het is voor gemeenten niet inzichtelijk of, en zo ja in welke mate, de provincie het percentage van 75% van de opgave aan opvangplaatsen zal overschrijden en bij gevolg welk bedrag als specifieke uitkering aan de gemeente zal worden toegewezen. Dat roept de vraag op waarom er niet voor is gekozen om gemeenten de mogelijkheid te bieden een specifieke uitkering aan te vragen en alleen provincies een specifieke uitkering toe te kennen als het percentage van 75% wordt overschreden.

Ondergrens aantal opvangplekken in relatie tot doelmatige exploitatie

In de memorie van toelichting (p. 13, 2^e alinea van boven) staat dat er *'op zichzelf geen ondergrens is in het aantal plekken op een locatie. Daarbij geldt wel dat steeds in het oog moet worden gehouden dat doelmatige exploitatie mogelijk moet zijn. In dit verband is van belang dat het voorgestelde nieuwe artikel 3b van de Wet COA mogelijk maakt dat het COA en het college overeenkomen dat een opvangvoorziening door of onder verantwoordelijkheid van het college wordt geëxploiteerd, in plaats van door het COA' (...)*. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de al langer bestaande wens van gemeenten om meer kleinschalige opvangvoorzieningen te realiseren. Wat de toevoeging ten aanzien van de doelmatige exploitatie precies inhoudt of gaat inhouden blijft onduidelijk. In het wetsvoorstel zelf (artikel 2, lid 3 en artikel 9, lid 2, sub b) staat echter dat *'wordt uitgegaan van locaties of accommodaties van een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen minimale omvang' c.q. '(...) uitgaande van een bepaald minimaal aantal opvangplaatsen (...)*'. Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn op dit punt niet consistent en moeten met elkaar in overeenstemming worden gebracht. In dit kader benadrukken we ook dat er al langere tijd discussie tussen gemeenten en het Rijk (COA) bestaat over het aantal opvangplekken per voorziening, niet alleen in relatie tot de wens tot doelmatige exploitatie, maar ook en vooral in relatie tot de sociale inbedding van voorzieningen in de lokale samenleving en tot lokaal maatschappelijk draagvlak. Daarom is het ook van belang dat wordt verduidelijkt wanneer nog wel en wanneer niet langer sprake is of kan zijn van doelmatige exploitatie in relatie tot het aantal opvangplekken op een locatie.

Onduidelijkheid over taakverdeling tussen COA en gemeente bij exploitatie opvangvoorziening door gemeente en gevolgen daarvan voor de uitvoering

De adviesraad wijst erop dat een stabiele organisatie en financiering van de opvang op zichzelf geen garantie is voor een goede sociale inbedding van de opvang in de lokale samenleving. Eerder adviseerden we gemeenten verantwoordelijk te maken voor de opvang van asielzoekers wier asielaanvraag evident kansrijk is en statushouders die nog op huisvesting wachten, gelet op het perspectief van beide

groepen op integratie.³ Gemeenten kunnen de opvang van deze mensen beter inbedden in de lokale samenleving en zo kan er een betere aansluiting komen tussen de opvang en begeleiding van kansrijke asielzoekers en de huisvesting en integratie van statushouders. In dat licht bezien kijken we uit naar de verdere uitwerking van de mogelijkheid dat opvangvoorzieningen door of onder verantwoordelijkheid van het college worden geëxploiteerd, in het geval een deel daarvan wordt aangewend om andere aandachtsgroepen te huisvesten. De memorie van toelichting laat onbenoemd hoe de taakverdeling tussen het COA en een gemeente er in dat geval uitziet of zou kunnen uitzien en hoe in een dergelijke situatie gewaarborgd wordt dat aan de materiële voorwaarden van de Opvangrichtlijn wordt voldaan.

Automatische overdracht toezicht minister naar Gedeputeerde Staten na vier jaar?

In afwijking van het generieke systeem van het interbestuurlijk toezicht is ervoor gekozen het toezicht op de exploitatie van de opvangvoorzieningen in ieder geval gedurende de eerste vier jaar bij de minister te beleggen. De reden hiervoor is dat de expertise op het terrein van de kwaliteit van de opvang bij het Rijk ligt. Na vier jaar zal worden teruggevallen op de normale situatie op grond van de Gemeentewet. Dat houdt in dat Gedeputeerde Staten dan, net als bij het huisvesten van statushouders, toezichthouder worden. In het voorstel is echter ook bepaald dat uiterlijk vier jaar na inwerkingtreding van deze wet een wetsvoorstel wordt ingediend dat het toezicht op de nieuwe opvangtaakstelling voor gemeenten definitief vormgeeft. Het terugvallen op het reguliere interbestuurlijk toezicht zal gelden tot het moment waarop het wetsvoorstel voor een definitieve toezichtregeling in werking is getreden. De combinatie van deze twee bepalingen biedt ruimte voor onnodig interbestuurlijk 'gedoe'. Het zou er bijvoorbeeld toe kunnen leiden dat het toezicht na vier jaar wordt overgeheveld van de minister naar Gedeputeerde Staten, terwijl in de definitieve toezichtregeling is voorzien in continuering van het toezicht door de minister.

Gelet op het streven de organisatie van de asielopvang structureel aan de crisissfeer te onttrekken hebben de adviesraad en de Raad voor het Openbaar Bestuur er in het advies '*Asielopvang uit de crisis*' voor gepleit om voor het toezicht op de realisatie van de taakstelling aan te sluiten bij het bestaande interbestuurlijk toezicht (door Gedeputeerde Staten dus). Nu het kabinet ervoor kiest het toezicht in ieder geval de eerste vier jaar bij de minister te beleggen, rijst de vraag of het verstandig is nu reeds een bepaling op te nemen dat het toezicht na die periode sowieso wordt overgeheveld naar Gedeputeerde Staten. Is het niet verstandiger om, gegeven de keuze voor toezicht op Rijksniveau, tegen die tijd de evaluatie van de dan bestaande situatie en de definitieve toezichtregeling af te wachten? Indien deze bepaling het gevolg is van bestuurlijke afspraken die in het kader van het voorliggende wetsvoorstel zijn gemaakt, zou overwogen kunnen worden het moment van indiening van het voorstel voor een definitieve toezichtregeling in de

---

³ [Advies: Pieken en dalen | Publicatie | Adviesraad Migratie](#), [Asielopvang uit de crisis | Publicatie | Adviesraad Migratie](#).

tijd naar voren te halen, bijvoorbeeld na uiterlijk drie jaar na inwerkingtreding van het voorliggend wetsvoorstel.

Rekening houden met opvang Oekraïense ontheemden bij vaststellen verdeelbesluit?

Ontheemden uit Oekraïne vallen onder de Tijdelijke Beschermingsrichtlijn. Het kabinet heeft ervoor gekozen de opvang van ontheemden buiten het reguliere asielopvangsysteem te organiseren. Daardoor is feitelijk een hybride systeem ontstaan, dat in beginsel tot 4 maart 2024 blijft bestaan (tenzij de Raad van ministers van de EU eerder vaststelt dat een veilige terugkeer naar Oekraïne mogelijk is). De loskoppeling van de opvang van Oekraïense ontheemden van die van andere asielzoekers en de onzekerheid over het voortduren van de tijdelijke bescherming kan gevolgen hebben voor de opvangbehoefte in de eerste ramings- en verdeelcyclus. Daarnaast is niet uit te sluiten dat de daarop gebaseerde taakstelling met name ter discussie gesteld zal worden door gemeenten die ontheemden opvangen. Het zou goed zijn als het kabinet in de memorie van toelichting aangeeft of en zo ja op welke wijze de opvang van ontheemden een factor van betekenis kan zijn bij het vaststellen van het verdeelbesluit.

De Adviesraad Migratie (ACVZ)

De Adviesraad Migratie is een onafhankelijk adviesorgaan ingesteld bij wet. De raad adviseert regering en parlement over migratie in brede zin. De advies- en kennisproducten gaan over wetgeving, beleid en strategie.

Colofon

'Advies over Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen'

Uitgave van de Adviesraad Migratie, Den Haag 2022

Uitgebracht aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Adviesraad Migratie

Turfmarkt 147

2511 DP Den Haag

www.adviesraadmigratie.nl

secretariaat.acvz@minjenv.nl